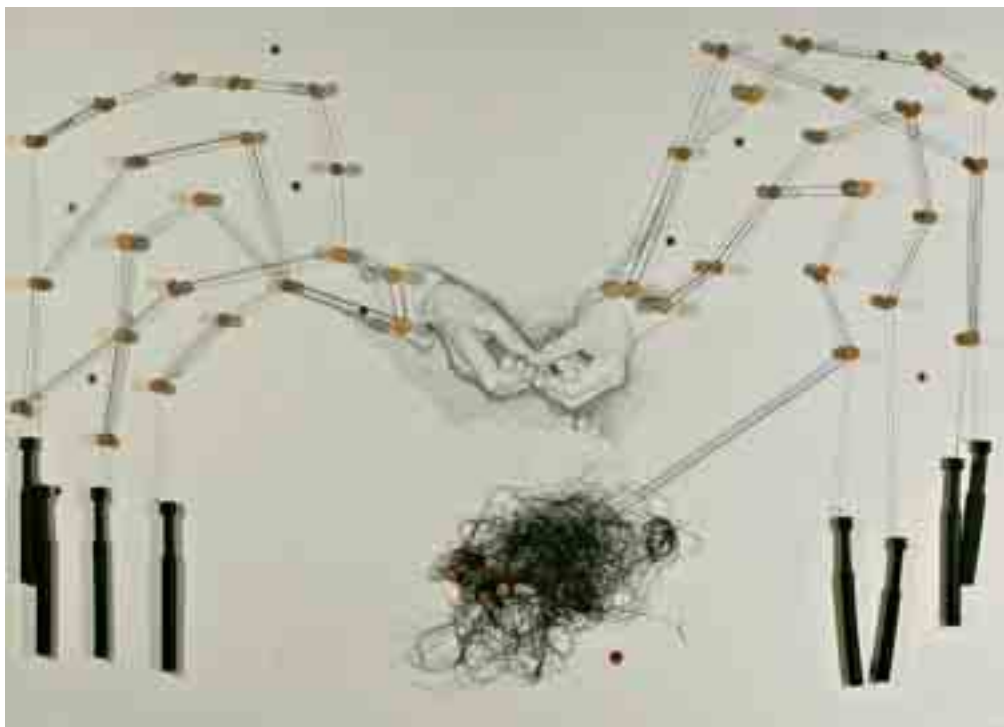

**Eudald
Camps**
Crític d'art

El temps i els tèrmits

Estivill té una visió de l'art marcada per l'amplitud de mires en relació als formats utilitzats i fidel a un discurs centrat en l'home

L'estudi, situat en un magnífic edifici del carrer Ciutadans de Girona, s'ha convertit en un bosc de puntals per culpa dels tèrmits i de la desídia que sol caracteritzar el manteniment dels immobles poc o gens rendibles per als seus propietaris (un propietari que, en el cas que ens ocupa, és tota una Generalitat de Catalunya). Més de trenta anys convertits en serradura o, per ser més precisos, en excrement d'isòpter xilòfag: Francesc Estivill va néixer fa 57 anys a l'Espluga de Francolí, tot i que amb només sis anys es va traslladar a l'Hospitalet de Llobregat a remolc de la mare –que era mestra– i del pare –de la Guàrdia Urbana–, ciutat on es va mig formar abans de recalcar, quan ja fregava la majoria d'edat, en una Girona que, segons ell, «resultava més interessant que no pas Barcelona».

Des d'aleshores, Estivill –és com signa les seves obres– s'ha caracteritzat per una visió de l'art marcada per l'amplitud de mires en relació als formats utilitzats i fidel, en canvi, a un discurs centrat en l'home i en les diferents topografies existencials que aquest intenta habitar amb l'ajuda d'una sèrie de pròtesis –com ara el llenguatge o l'art– que s'evidencien sempre com a precàries. En aquest sentit, la seva vinculació com a escenògraf amb el món del teatre més experimental –iniciada amb el T.E.I. de Sant Marçal–, la ininterrompuda activitat pictòrica –entenent la pintura com un fet comunicatiu molt divers–, o la darrera utilització de la tecnologia o d'estratègies properes a la instal·lació, s'ha de llegir, tot plegat, en funció d'unes necessitats expressives que responen a una veu extremadament coherent i unitària en relació a seu sentit profund.

Però tornem als tèrmits: la seva activitat silenciosa però terriblement efectiva és calcada al pas del temps; la seva manera de rosegar les bigues centenàries ens recorda la importància de mantenir els lligams amb la memòria si no es vol perdre, amb ella, tot allò que conforma aquesta construcció que anomenem identitat. De fet, el problema no és nou: la mitologia i la literatura clàssiques ens ofereixen, encara avui, els millors exemples d'aquesta relació umbilical que tot ésser que vulgui preservar allò que el defineix –més enllà del pur existir biològic–

EUDALD CAMPS

manté amb el seu origen, tant si es tracta d'un espai físic acotable amb un simple topònim, com d'un territori familiar fet de relacions molt més complexes i d'afectes explícits però també soterrats. A tots ens ve al cap el malaguanyat Edip de Colona, el desterrat Anquises o, més encara, Ulisses i el seu viatge de retorn a Ítaca, que és un desfer idèntic al del fil que recull la dona –Penèlope– que l'espera a la llar nuclear mentre teixeix i desteixeix cíclicament una mortalla que vol ser el mapa mateix de les seves vides. En tots aquests processos, reversibles o no, el reconeixement és una possibili-

tat que roman intacta tan sols en la mesura que les artèries o ramificacions que uneixen les diferents parts d'un mateix cos no han estat seccionades o, també, en la mesura que els tèrmits no ho han reduït tot plegat a una mena de polsim que ja no té res a veure amb la fusta.

Potser per això, i qui sap si una mica per culpa o gràcies als tèrmits, la darrera exposició d'Estivill –que es podrà veure fins a finals de juliol a les sales temporals del Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí– es titula *Ubicació/Origen*: l'artista realitza el seu particular viatge de retorn a la terra natal portant a terme una sèrie d'accions artístiques que podem inscriure, *mutatis mutandis*, en aquesta tradició occidental basada en l'estreta relació existent entre el periple físic, real, i la construcció simbòlica de la identitat mitjançant la recuperació dels lligams genealògics. La sèrie «Noms» –que és una de les que es pot veure a l'Espluga– resulta, en aquest sentit, paradigmàtica: els noms propis –prenoms– brodats sobre papers de colors plans –originaris, primaris...– ens parlen d'individus singulars que, d'alguna manera, són com els topònims d'una geografia familiar a la qual retornem gràcies a la distància adquirida després de molts anys d'emancipació; com si fossin elements d'una mena d'aixovar polsós recuperat de les golfes –un altre espai enormement simbòlic, com ens recorda Gaston Bachelard–, la seva realitat és una

mica com la de la paraula poètica: un eco que emergeix de les profunditats i que només s'ofereix plenament durant uns instants abans de tornar a desaparèixer, com una pedra llançada a les aigües fosques d'un estany, en l'espai indeterminat que ens embolcalla.

Aquesta és l'acció silent dels tèrmits a la qual Estivill seguirà, malgrat tot, oposant resistència. O, en paraules poètiques de Czesław Miłosz: «Les fonts glateixen en algun lloc de la muntanya i les deus brollen d'un roc, s'uneixen en un torrent, en el corrent d'un riu i el riu flueix a través de segles, mil·lennis...».